

KANCELARIA PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Krzysztof Hubert Łaszkiewicz
Sekretarz Stanu

Warszawa, dnia 27 marca 2014 r.

BPU 140-2-2014

Pan Senator Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiadając na pismo z dnia 6 marca 2014 r. Nr BPS/KU-034/576/3/14, uprzejmie przedstawiam następującą opinię Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do projektu ustawy o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach (druk senacki nr 576).

1. Proponowana nowelizacja art. 15a ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. Nr 90, poz. 450, z późn. zm.) przez dodanie w ust. 1 określenia, iż jest to odznaczenie o charakterze pamiątkowym, nie pozbawia Krzyża Wolności i Solidarności znaczenia nagrody, czyli tego, co legło u podstaw wprowadzenia KWiS do systemu odznaczeń. Istota odznaczenia pozostaje zatem nie naruszona. Zakładana nowelizacja może doprowadzić tylko do powiększenia liczby odznaczonych. Obecnie poza kręgiem uprawnionych do odznaczenia KWiS są ci, którzy wcześniej zostali uhonorowani wyższymi lub innym odznaczeniem. Ta sytuacja nie dla wszystkich jest czytelna i może budzić wątpliwości. W ocenie autorów projektu, krąg odznaczonych może wzrosnąć o 30 000 osób. Szacunki te budzą jednak pewne zastrzeżenia w świetle aktualnych badań Centrum Badania Opinii Społecznej przeprowadzonych na zlecenie Instytutu Pamięci Narodowej. Jak wynika z publikacji z dnia 12 sierpnia 2013 r. Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci Narodowej zamieszczonej w Internecie (www.ipn.gov.pl), CBOS przeprowadziło badania ankietowe dotyczące

osób uprawnionych do otrzymania Krzyża Wolności i Solidarności. Ustawowe kryteria nadania tego odznaczenia spełnia ponad 600 tys. osób.

Odnosząc się do pozostałych zmian w ustawie, Kancelaria Prezydenta przedstawia następujące sugestie:

Budzi wątpliwość zasugerowana konieczność nowelizacji poprzez wprowadzenie dodatkowego ustępu 4. Z dotychczasowego brzmienia ust. 1 i 2 nie wynika, by przy propozycjach nadań można było pominąć zastrzeżenia zawarte w ust. 3. Nawet gdyby miało dojść do nadań KWiS osobom już uhonorowanym innymi odznaczeniami, to nadania te nie będą przyznawane automatycznie, tylko zawsze w zgodzie z określonymi ustawą wymogami. Dodanie ust. 4 jest zatem, jak się wydaje, zbytecznym podkreśleniem konieczności stosowania ustawowych kryteriów, zaznaczeniem, że nie będzie ich można pominąć przy tych dodatkowych nadaniach, co jednak jest oczywiste i przy dotychczasowym brzmieniu przepisów.

Nie wydaje się uzasadnione wprowadzenie ust. 5 sprowadzającego się do odrzucenia stosowania art. 32 ustawy. Odznaczenia z natury rzeczy są nagrodą dla osób żyjących, otrzymują je za swoje dokonania, dla publicznego okazania zasług. Jest to powszechna praktyka stosowana w systemach odznaczeniowych na całym świecie i to od początku ich wprowadzenia. Z czasem wykształciła się praktyka pośmiertnego odznaczania osób, które dokonując czynów bohaterskich, poświęciły przy tym swoje życie. Polski system przewiduje, że każde odznaczenie można nadać pośmiertnie, ale też każde nadanie pośmiertne zawsze jest nadaniem wyjątkowym. Osoby, które w wyniku swojej działalności utraciły życie (zostały zabite) zgodnie z przepisami ust. 2 pkt 1 przewidziane są już do odznaczenia KWiS w pierwszej kolejności. Używanie argumentu o daniu satysfakcji rodzinom zmarłych (akt dużej doniosłości dla najbliższych, jak to ujęto w uzasadnieniu) nie jest przekonującym, bowiem poszerzenie kręgu odznaczonych o licznych zmarłych, osłabi znaczenie przepisu o uhonorowaniu osób zabitych, wszak z tego tytułu wymienionych na pierwszym miejscu wśród uprawnionych do odznaczenia KWiS. Ewentualne inne pośmiertne nadania KWiS powinny być zatem nadaniami w zgodzie z przepisem art. 32 ustawy.

Wątpliwości budzi też nowelizacja art. 30 przez dodanie ustępu 4. ograniczającego informację Prezesa IPN jedynie do informowania wnioskodawcy o

nie przedstawieniu wniosku Prezydentowi, bez wskazania powodów takiej decyzji. Zaliczenie do danych szczególnie wrażliwych faktu współpracy z organami bezpieczeństwa jest trudne do przyjęcia.

Natomiast wymienienie faktu karalności, nie znajduje odbicia w cytowanych przepisach art. 15a ust. 3 ustawy, stąd przywołanie w uzasadnieniu nowelizacji ustawy faktu karalności, jako danych wrażliwych, nie ma podstaw. Każdy wniosek o nadanie obojętnie jakiego orderu lub odznaczenia, w myśl przepisu art. 31a ustawy powinien zawierać informację o karalności osoby, której dotyczy, a zatem każdy wnioskodawca każdego odznaczenia jest zobligowany do sprawdzenia i podania takiej informacji. Wymóg informacji o karze dotyczy kar niezatartych, w związku z tym nie podaje się informacji o skazaniach, które uległy zatarciu.

Jednocześnie Kancelaria Prezydenta RP uprzejmie informuje, że dotychczas do Kancelarii wpłynęło 1476 wniosków o nadanie Krzyża Wolności i Solidarności. Na podstawie wniosków przedłożonych przez Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej nadano 1183 Krzyże Wolności i Solidarności oraz 79 Orderów Odrodzenia Polski. 214 wniosków nie uzyskało akceptacji Prezydenta, a 16 osób odmówiło przyjęcia nadanego odznaczenia.

2 p. emi —
